

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1

- 1 → ζ
- 2 → στ
- 3 → α
- 4 → γ
- 5 → δ
- 6 → ε

A 1. 2

Εκλεκτικοί: Σχολικό βιβλίο σελ.79: «Οι Εκλεκτικοίκυβερνήσεις.»

Δ.Ο.Ε: Σχολικό βιβλίο σελ. 39 - 40: «Κατά το έτος 1893 ...ελληνικής οικονομίας.»

Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως: Σχολικό βιβλίο σελ.145: «Στα πλαίσια....ασχολίες τους.»

Φεντερασιόν: Σχολικό βιβλίο σελ.48: «Η μεγάλη πολυεθνική ... στη χώρα.»

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1 Σχολικό βιβλίο σελ.155: «Η ελληνική κυβέρνηση... .Αντιλήψεως.»

A.2.2 Σχολικό βιβλίο σελ.163: «Στις 10 Ιουνίου... χωρών.»

ΘΕΜΑ Β1

Στο μεταξύ, η πρόοδος του εκτός εθνικών συνόρων ελληνισμού ταλάνιζε το μικρό βασίλειο. Ενίσχυσε την ιδέα ότι το υπάρχον κράτος δεν ήταν παρά μια ημιτελής κατασκευή, τα θεμέλια απλώς για κάτι μεγαλύτερο. Η «Μεγάλη Ιδέα» που εκπορεύτηκε απ' αυτή την αντίληψη, δημιουργούσε προσδοκίες για ολοκλήρωση του εθνικού οράματος, που προϋπέθετε σημαντική διερεύνηση των συνόρων. Για τους Έλληνες όμως η καθολικότητα της Μεγάλης Ιδέας ήταν συμπληρωματική καθώς αποτελούσε ένα άλλοθι, μια γέφυρα αντιθέσεων και σύζευξης με τη Δύση και μετέθετε τη λύση του αλυτρωτικού προβλήματος αλλά και του συνόλου των ελληνικών προβλημάτων στο άδηλο μέλλον.

Η έντονη παρουσία της εθνικής αυτής ιδεολογίας είχε επιπτώσεις στον πολιτικό και οικονομικό χώρο, ιδιαίτερα σε εποχές που τα προβλήματα έμοιαζαν με ανοικτές πληγές, στην περίπτωση της Κρήτης ή αργότερα της Μακεδονίας. Οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν είχαν στραμμένο το ενδιαφέρον τους, μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, αποκλειστικά στα εσωτερικά ζητήματα, στην οικονομική ανόρθωση και στη γεφύρωση του χάσματος με τη Δύση. Όλα αυτά συνυφαίνονταν με το εθνικό όραμα,

μεγαλώνοντας το κόστος των προσπαθειών και καθιστώντας συχνά τις οικονομικές πρωτοβουλίες έρμαιο των εθνικών κρίσεων.

Στην περίοδο 1910-1922, κατά την οποία η Ελλάδα βρισκόταν σε συνεχή πολεμική ετοιμότητα, εμφανίστηκε μια νέα πολιτική αντίληψη που εκφράστηκε με τον Ελ. Βενιζέλο κι ονομάστηκε συνοπτικά «βενιζελισμός». Είναι δύσκολο να ορίσουμε με λίγα λόγια τι ακριβώς ήταν αυτή η πολιτική, στον οικονομικό όμως τομέα φαίνεται ότι ο βενιζελισμός θεωρούσε το ελληνικό κράτος ως μοχλό έκφρασης και ανάπτυξης του ελληνισμού. Ο ίδιος ο Βενιζέλος στην αγόρευσή του στη Βουλή το Σεπτέμβριο του 1915 καθιστά σαφές πως στόχος είναι η δημιουργία μιας μεγάλης Ελλάδας, ισχυρής, πλούσιας, ικανής ν' αναπτύξει βιομηχανία ζωτική και ικανή να συνάψει συμφέρουσες συμβάσεις με τα άλλα κράτη. Επιπλέον, επιδιώκεται η επάνοδος στα όρια εντός των οποίων έδρασε ο ελληνισμός από τα προϊστορικά χρόνια. Το ελληνικό κράτος δηλαδή έπρεπε να επιδιώξει την ενσωμάτωση του εκτός των συνόρων ελληνισμού και, με ενιαία εθνική και κρατική υπόσταση, να διεκδικήσει τη θέση του στον τότε σύγχρονο κόσμο. Ο βενιζελισμός αυτοκαθορίζεται και νομιμοποιείται αναφερόμενος στο ενιαίο σύνολο και αγκαλιάζοντας Παλαιά Ελλάδα, Νέες Χώρες και αλύτρωτους. Αυτό προϋπέθετε όχι μόνο θεσμικό εκσυγχρονισμό που θα καθιστούσε το κράτος αποτελεσματικό και αξιόπιστο, αλλά και γενικότερη προσήλωση στην ιδέα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων του έθνους.

Ο Βενιζέλος δεν ήταν μόνος στη διαδικασία διαμόρφωσης και υλοποίησης των νέων επιλογών. Συσπείρωσε γύρω του μια δραστήρια αστική τάξη που εξακολουθούσε ακόμα να πλουτίζει σε όλη τη λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου και που φιλοδοξούσε να κυριαρχήσει και πολιτικά στο χώρο όπου άπλωνε τις οικονομικές της δραστηριότητες. Οι αστοί στα πλαίσια του βενιζελισμού δεν ενθουσιάζονται πλέον με την μορφή του μαρμαρωμένου βασιλιά, το όραμα του Βυζαντίου έχει αντικατασταθεί από την ανάγκη εκσυγχρονισμού της Ελλάδας και τη δημιουργία της Μεγάλης Ελλάδας. Κατά την περίοδο αυτή, υπήρχε ακόμα ισχυρή ελληνική οικονομική παρουσία στη Ν. Ρωσία, στη Ρουμανία, στον Πόντο, στα μικρασιατικά παράλια, στην Κων/πολη και τη Σμύρνη, τη Θεσσαλονίκη, την Αίγυπτο, το Σουδάν, την Αλεξάνδρεια. Όλος αυτός ο πλούτος μπορούσε να διασφαλιστεί μόνο μέσα από τη δημιουργία ενός ισχυρού εθνικού κέντρου, μιας περιφερειακής δύναμης ικανής να παρεμβαίνει και να προστατεύει τα συμφέροντα των πολιτών της. Επρόκειτο για ένα αίτημα αρκετά κρίσιμο, σε μια εποχή κατά την οποία πολλά εθνικιστικά κινήματα έκαναν αισθητή την παρουσία τους. Για τους λόγους αυτούς η Μεγάλη Ιδέα και οι προϋποθέσεις της- ο εκσυγχρονισμός του κράτους – αποτέλεσαν ισχυρά ιδεολογικά, πολιτικά και οικονομικά ερείσματα για τη διεκδίκηση της Μεγάλης Ελλάδας με πιθανότητες επιτυχίας.

B 2.

Το 1884 στην πολιτική σκηνή της Ελλάδας ο δικομματισμός έχει θεμελιωθεί. Κυριαρχούν το «Νεωτερικό» κόμμα του Χαρίλαου Τρικούπη και το «Εθνικό» του Θεόδωρου Δηλιγιάννη. Το Τρικουπικό κόμμα, που πλησιάζει στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, πίστευε ότι το κράτος είναι αυτό που πρέπει να θεσμοθετεί τους κανόνες βάσει των οποίων λειτουργούν οι θεσμοί της κοινωνίας και της κρατικής εξουσίας αυτόνομα και ανεξάρτητα από κομματικές επιλογές και προσωπικά συμφέροντα. Επομένως, το κράτος πρέπει να εκσυγχρονιστεί με κάθε κόστος για να γίνει κράτος δικαίου. Επεδίωκε την αξιοκρατία της δημόσιας διοίκησης καθορίζοντας

τα προσόντα των δημοσίων υπαλλήλων ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία και το ρουσφέτι. Η βελτίωση της υποδομής κυρίως του συγκοινωνιακού δικτύου θα ευνοούσε την άμυνα το εμπόριο και γενικότερα την οικονομία. Στους στόχους του προγράμματός του εντάσσεται η βελτίωση της άμυνας και η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της οικονομίας κυρίως της γεωργίας. Οι Τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες και παρείχαν κίνητρα για ιδιωτική πρωτοβουλία και επενδύσεις. Για την υλοποίηση αυτών των στόχων δεν φοβήθηκε το οικονομικό κόστος και τις πολιτικές επιπτώσεις της αυξημένης φορολογίας που επέβαλε και του εξωτερικού δανεισμού. Ήταν ένας δυτικόφιλος μεταρρυθμιστής που αγωνιούσε να στερεώσει την Ελλάδα οικονομικά και πολιτικά προτού εμπλακεί σε αλυτρωτικές περιπέτειες.

Αντίθετα, ο Δηλιγιάννης πίστευε ότι οι εξουσίες δεν μπορεί να είναι χωριστά αλλά πρέπει να συγκεντρώνονται και να ελέγχονται από το κόμμα. Επομένως το ελεγχόμενο κράτος φροντίζει ώστε να δίνονται ευκαιρίες στους προστατευόμενους του να καταλαμβάνουν δημόσιες θέσεις. Επέκρινε το οικονομικό κόστος του εκσυγχρονισμού προβάλλοντας το αίτημα για κοινωνική δικαιοσύνη. Πίστευε ότι τα οικονομικά βάρη πρέπει να τα επωμιστούν εξίσου όλοι και να μειωθεί η φορολογία για τα ασθενέστερα οικονομικά στρώματα. Στα εδάφη της Θεσσαλίας προσπάθησε χωρίς τελικά να το κατορθώσει να χορηγήσει γη στους αγρότες και έλαβε κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους. Απεχθανόταν τον τυχοδιωκτισμό των μεγάλων κεφαλαιούχων Ελλήνων και ξένων και υποστήριζε μια αργή οικονομική ανάπτυξη που βασιζόταν σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες. Το πρόγραμμά του ήταν αντικείμενο ειρωνείας από τους αντιπάλους του που πίστευαν ότι θα διαγράψει από την ελληνική ιστορία την πιο γόνιμη περίοδο της με πολλούς κόπους δημιουργήσε ο Τρικούπης μέσα σε μια τριετία. Ο ίδιος ο Μαρκεζίνης αναφέρει ότι ο Δηλιγιάννης ασχολείται με μικροκομματικά ζητήματα ζημιώνοντας έτσι το γενικό συμφέρον. Αποβλέπει σε μια πολιτική περισυλλογής και επιδιώκει την αύξηση των εσόδων μέσα από τον περιορισμό των κονδυλίων που εξυπηρετούσαν κατέσχιν εθνικούς σκοπούς.

Επιμέλεια απαντήσεων:
Μπέκου Νατάσα – Φιλόλογος
Σκυριανού Μαίρη – Φιλόλογος
Φροντιστήριο Μ.Ε «ΕΠΙΛΟΓΗ» - Καλαμάτα
<http://www.epil.gr>